

Tema: Els trastorns mentals, avui

A continuació es presenta un cas, basat en fets reals, a partir del qual es treballaran diferents aspectes de Psicologia, utilitzant una metodologia coneguda com a “Aprentatge basat en problemes”, seguint els principis d'autonomia i treball en grup.

Carles, una història molt propera

En Carles és un noi de 18 anys que està cursant 2n de Batxillerat a un institut públic de l'Alt Penedès. Viu amb el seus pares, el Quim i el Manel, i la seva germana Iris, de 7 anys. Els dos treballen en horari de jornada completa i mantenen uns ingressos familiars satisfactoris pel dia a dia i les ocasions especials: el Quim treballa a una empresa d'innovació tecnològica i el Manel, després d'estar a l'atur durant gairebé tres anys, al setembre es va incorporar com a vetllador en una residència per a gent gran. El Quim i el Manel, per tal de poder ser pares, van passar per un llarg i complex procés d'adopció d'un nadó, molt desitjat i estimat. Durant la seva infància, en Carles, jugava gairebé cada dia al parc amb altres infants i de ben petit va començar a anar a la colla castellera on participa gran part de la seva família.

Als 10 anys va començar a aprendre a tocar el violí, a casa l'animaven a practicar-lo cada dia i ell s'esforçava; va adquirir un nivell basant bo i va començar a participar en concerts i audicions de forma regular. Els primers cops es va posar tant nerviós que no va poder tocar cap nota de la partitura ja que li tremolaven massa les mans, més endavant els nervis ja no eren tan impeditius però hi eren presents i no permetien que pogués tocar tant bé com sabia, fet que li generava bastantes frustracions. Per tal d'evitar la situació, abans de marxar de casa feia rebequeries, s'agafava fort als seus pares, deia que li feia mal la panxa, que l'audició s'havia anul·lat... Els pares estaven preocupats i després de parlar-ho diversos cops amb altres pares i mares, el professorat de l'escola de música i amb en Carles, van decidir que el més adient i curós per en Carles era que no participés en els concerts i audicions.

Els pares del Carles intentaven estar molt de temps amb ell, jugant, llegint, cuinant, ajudant-lo amb les tasques escolars... Tothom deia que eren una família molt feliç i unida i així s'hi sentien. Quan en Carles tenia 12 anys, es va incorporar una nova membre a la família, l'Iris, i la dinàmica familiar va canviar per complet: el temps compartit, els horaris dels àpats, la repartició de tasques, les activitats familiars, els temes de conversa, etc. Aquesta època va coincidir amb l'inici de l'adolescència d'en Carles, que va començar a interessar-se més pel grup d'amics i amigues, un moment de descoberta i recerca de noves sensacions en que va començar a provar l'alcohol i els porros. Habitualment arribava tard a l'institut i la majoria d'assignatures no li interessaven. Sovint deia a casa que perdia el temps i que el sistema educatiu no estava pensat per a ell.

Durant l'ESO, el rendiment acadèmic d'en Carles va ser variat i la seva implicació no va ser constant. A casa l'animaven a estudiar i controlaven que portés l'agenda al dia i que estudies pels exàmens. Quan tocava fer presentacions orals, en Carles preferia ser l'últim en parlar i intentava haver d'explicar el mínim; es posava molt vermell i tremolava dels nervis. Una professora el va ajudar i motivar en uns dels moments que més ho necessitava: mitjans de 4t d'ESO, període crític en el que cal prendre decisions importants; és la seva actual professora de filosofia amb qui manté una relació de confiança.

De les múltiples opcions acadèmiques que es presentaven a 4t d'ESO, en Carles va triar aquella generalment més ben valorada socialment i la via més directa a la universitat: el Batxillerat. Els seus pares li van donar suport en tot moment i quan el Manel va quedar-se sense feina remunerada, va dedicar-se més temps a la cura i acompanyament de l'Iris i en Carles. Els primers exàmens van ser un desastre i en Carles es va desanimar molt. Per sort, no era l'únic. La meitat de classe estava igual. Algunes persones de la classe van decidir sortir de festa per alçar els ànims i van fumar-se un parell de porros. Aquella nit, en Carles va caure al terra marejat i no recorda com va arribar a casa. L'endemà, amb molta ressaca, els seus pares i ell van parlar amb calma i van acordar que només podria sortir de festa un cop al mes i si aprovava totes les assignatures del trimestre (amb l'excepció d'una).

En Carles va superar 1r de batxillerat amb un notable de mitjana i a l'estiu, entre d'altres coses, va anar de viatge a les illes Canàries amb els seus pares i la seva germana. Van compartir moltes tardes de joc, pelis, excursions, converses íntimes... que van cohesionar més la relació familiar.

El seu treball de recerca el va fer sobre els efectes dels i les "*Influencers*" en els models de relacions actuals entre adolescents. A finals del primer trimestre de 2n de batxillerat, en Carles es va col·lapsar i saturar amb les demandes acadèmiques i la pressió constant de la selectivitat. L'arribada de les jornades de presentació del treball de recerca van ser un moment crucial per la decisió que va prendre: abandonar 2n de batxillerat. La idea d'exposar el seu treball de recerca davant d'un grup de persones que l'avaluarien, qüestionarien i criticarien li suposava un neguit excessiu que es mostrava en forma d'insomni diari, pèrdua de gana i de pes, inquietud al trobar-se amb la tutora del seu treball, etc. Tot es va anar sumant fins el punt que anar a l'institut li era un malson. Els seus amics i amigues el veien insegur, atontat, nerviós, cansat... Ell sentia vergonya d'estar així. Els seus pares, preocupats i desorientats, després de parlar amb ell diversos cops i amb l'institut, van decidir acudir a una consulta psicològica i van explicar tota la situació, en busca de recomanacions i solucions.

Part 1. Aprenentatge basat en problemes (ABP)

- A partir d'aquestes informacions, què penseu que faria una psicòloga? Descriu quins són els passos a seguir d'un professional de la psicologia. Descriu quins són els coneixements i conceptes necessaris que ha de tenir i utilitzar aquest professional de la sanitat per a realitzar aquests passos.

Part 2. Identificar els símptomes

- Valora què li passa a en Carles. La seva problemàtica es pot englobar en una categoria diagnòstica? Per què?
- Creus que hi ha algun moment en especial de la història vital d'en Carles en què si l'actuació d'alguna/es persona/es (pares, professorat...) hagués estat diferent, la seva situació actual no seria aquesta? Quines actuacions creus que han afavorit i quines no ho han fet en la gestió que fa en Carles de les diverses situacions comentades? Què creus que hauria estat més beneficiós?

Part 3. Proposar la hipòtesi diagnòstica

- Què es necessita saber per elaborar la hipòtesi diagnòstica?
- Què cal fer per corroborar aquesta hipòtesi inicial?

Part 4. Establir una intervenció

- Com podem ajudar a en Carles a estar millor? I a reincorporar-se als seus estudis? Qui pot intervenir i com?
- De quina manera influeix l'alcohol en el rendiment acadèmic? I els porros?
- Una de les opcions que es poden considerar per treballar amb en Carles és fer una orientació acadèmica-professional. Investiga quines opcions acadèmiques i vies professionals li poden interessar tenint en compte que té 1r de batxillerat aprovat.